

Aluevaltuuston kyselytunti

16.10.23

Leena Mämmi-Laukka, toimialuejohtaja

Kysymykset

- Miten päihteidenkäyttäjien omaiset on huomioitu Pohteen toiminnassa ja hoitopoluissa?
- Miten hyvin Pohteen ammattilaiset tunnistavat läheisten tuen tarpeen?
- Osataanko päihteiden käyttäjien läheisten kokemusasiantuntijuutta hyödyntää palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä sekä arvioinnissa Pohteen palveluissa?

Vastaukset

- Terveydenhuoltolaki ja sosiaalihuoltolaki velvoittavat huomioimaan omaisten tilanteen osana hoidon- ja palvelutarpeen arviointia
 - Päihteitä käyttävien äitien palveluketjussa läheiset on huomioitu osana lasta odottavan perheen /lapsiperheen verkostoa.
 - Itse päihde- ja rahapelaamisen hoitoketjuissa on erikseen kohta, jossa ammattilaista ohjataan huomioimaan omaisten ja läheisten tuen tarve. Apua voidaan antaa sote-keskuksen vastaanotolta, päihde- ja mt-palveluista sekä järjestöjen sekä seurakuntien palveluista.
 - Selviämisasemalla huomioidaan erityisesti päihtynyt henkilö, jolla on esimerkiksi tiedossa lapsia.
- Läheisille tarjotaan päihdetyön käyntejä samoin periaattein, kuin asiakkaille. Alueellista eroavaisuutta tässä vaiheessa on vielä osin paljonkin.
- Läheisten ryhmiä on järjestetty ja niitä käynnistetään nyt uudelleen (lähi- ja etäryhmät)
- Koko Pohteen alueelle eri toimialueille on laajentumassa päihteidenkäytön puheeksioton malli, joka tukee eri ammattilaisia ottamaan asian puheeksi ja samalla kartoittamaan omaisten ja läheisten tuen tarpeen. (Diat 4-5)
- Tuen tarpeiden tunnistamiseen tarvitaan osaamisen vahvistamista
- Kokemusasiantuntijuutta ei osata hyödyntää tarpeeksi asiakkaan asioissa, toisaalta kokemusasiantuntijoiden mukaan saaminen on myös ollut haastavaa
- Kehittämistyössä on hyödynnetty systemaattisesti kokemusasiantuntijoita (osa työryhmää)
- Viestintään sekä läheisten palveluista että kokemusasiantuntijuuden tarpeesta tulee kiinnittää huomiota paremmin

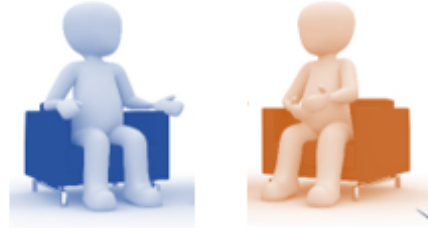
PÄIHTEIDENKÄYTTÖ JA RAHAPELAAMINEN PUHEEKSI

Ei huolta

Kummallakaan osapuolella ei herää huolta tilanteesta. Ei jatkoja.

Seurantakäynti

Tarvittaessa vielä uusi käynti samalla työntekijällä tai ohjaus päihde- ja riippuvuuspalveluihin

Tarvittaessa hoito päihde- ja riippuvuuspalveluissa tai yhteisasiakkuus

Asiakas / potilas
-missä tahansa
Sote-palvelussa

Työntekijä kartoittaa
päihteenkäytön ja rahapelaamisen tilanteen

Tilanteesta huoli
asiakkaalla / potilaalla tai työntekijällä

- **Mini-interventio:** Ohjausta ja neuvontaa
- Tarvittaessa yhteys myös sosiaalipalveluihin ja tukea koko perheelle

Tarvittaessa ohjaus omahoito-ohjelmiin tai kolmannen sektorin palveluihin

- Määritellyissä tilanteissa päihteenkäyttö ja rahapelaaminen kartoitetaan aina
- Teemakuukausien aikana kartoitus tehdään kaikille asiakkaille ja potilaille

PÄIHITEIDENKÄYTTÖÄ JA RAHAPELAAMISTA KARTOITTAVA KOKONAISUUS

- ✓ Kuinka usein juot alkoholijuomia?
 - Ei koskaan
 - Noin kerran kuussa tai harvemmin
 - 2–4 kertaa kuussa
 - 2–3 kertaa viikossa
 - 4 kertaa viikossa tai useammin
- ✓ Kuinka monta annosta yleensä juot?
 - 1–2 annosta
 - 3–4 annosta
 - 5–6 annosta
 - 7–9 annosta
 - 10 annosta tai enemmän
 - Anna neuvontaa naisille, jos alkoholinkäyttöä on
 - vähintään 2 ravintola-annosta/päivä
 - vähintään 12–16 annosta viikossa
 - viikoittain kertajuomismäärä vähintään 5 annosta
 - Anna neuvontaa miehille, jos alkoholinkäyttöä on
 - 3 annosta päivässä
 - 23–24 annosta viikossa
 - viikoittain 7 annoksen kertajuomismäärä
 - Iäkkäillä tarkoitetaan terveitä yli 65-vuotiaita, joilla ei ole säännöllistä lääkitystä. Anna iäkkäille neuvontaa, jos
 - kertajuomismäärä ylittää kaksi annosta
 - riskiraja on 7 annosta/viikko
 - Alaikäisten alkoholinkäyttö on aina riskikäyttöä
- ✓ Kuinka usein juot kerralla kuusi tai useampia annoksia?
 - En koskaan
 - Harvemmin kuin kerran kuussa
 - Kerran kuussa
 - Kerran viikossa
 - Päivittäin tai lähes päivittäin

- ✓ Mikäli käytössäsi on PKV-lääkitys, eli pääasiassa keskushermostoon vaikuttava lääkitys, käytätkö lääkkeitä ohjeen mukaisesti? PKV-lääkkeet ovat unilääkkeitä, rauhoittavia lääkkeitä ja voimakkaita kipulääkkeitä.
 - Ei PKV- lääkitystä käytössä
 - Kyllä
 - Ei
- ✓ Käytätkö alkoholia ja PKV-lääkkeitä samanaikaisesti?
 - Ei
 - Kyllä
- ✓ Käytätkö huumeita?
 - Ei
 - Kyllä → Keskustele tilanteesta asiakkaan/potilaan kanssa tarkemmin. Kysy myös: Haluatko hoitoa huumeiden käyttösi takia?
 - Kyllä → Ohjaa päihde- ja riippuvuuspalveluihin
- ✓ Pelaatko rahapelejä?
 - Ei
 - Kyllä → Onko pelaaminen aiheuttanut sinulle haittoja tai oletko joutunut salailemaan pelaamista esim. läheisiltäsi?
 - Ei
 - Kyllä
- ✓ Oletko itse tai onko läheisesi tai joku muu (esimerkiksi lääkäri) ollut huolissaan päihteiden käytöstäsi tai rahapelaamisestasi?
 - Ei
 - Kyllä
- ✓ Mikäli nousee huoli päihteidenkäytöstä tai rahapelaamisesta, kysy myös mielialasta ja itse-tuhoisuudesta
- ✓ Haluatko selvittää tilannettasi uudella tapaamisella?
 - Kyllä → Sovi uusi tapaaminen
- ✓ Muista aina arvioida lastensuojeluilmoituksen tai huoli-ilmoituksen tarve!
 - Epäselvissä tilanteissa voit konsultoida sosiaalipalveluiden palveluohjaajaa.
- ✓ Tarvittaessa voit konsultoida päihde- ja riippuvuuspalveluita. Asiakkaan/potilaan voi ohjata päihde- ja riippuvuuspalveluihin, mikäli mini-interventio ei ole riittävä toimenpide.

HYTE-kerroin

- Puheeksiotoilla ja mini-interventioilla on suora taloudellinen hyöty hyvinvointialueille HYTE-kertoimen kautta
- HYTE-kertoimen tarkoitus on kannustaa ja tukea hyvinvointialueita toteuttamaan suunnitelmallisia ja monipuolisia HYTE-toimia, kohdistuen erityisesti:
 - Kansansairauksiin
 - Ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen
 - Syrjäytymisen ehkäisyyn
 - Sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen
- 2023 vuoden alussa HYTE-kertoimen mukainen summa on jaettu hyvinvointialueille asukasluvun mukaan. Toimintaa ja tuloksia kuvaavat indikaattorit huomioidaan ensimmäisen kerran vuoden 2026 rahoituksen jaossa.